

Fot. ogrody – Andrzej Niemiński, fot. Marcin Staniewicz

MODA W OGRODZIE

O opinię na temat stylów, mody i tendencji w dziedzinie projektowania i urządzania ogrodów poprosiliśmy znanych architektów krajobrazu.

Jeśli modę w ogrodach pojmować jako zwiększone zapotrzebowanie na określone elementy wyposażenia lub na pewne gatunki roślin, to istotnie – jest ona faktem. Oczywiście, aby powstawały pewne jej kierunki, potrzebne jest ich propagowanie. To zaś zapewnia szybko rozwijający się rynek wydawniczy (czasopism i książek) oraz liczne wystawy ogrodnicze, lansujące pewne modelowe rozwiązania. Niestety, wiele

osób sądzi, że podane wzory można stosować zawsze i wszędzie, osiągając efekt, który będzie się podobał każdemu i potwierdzi ich renomę ludzi nowoczesnych. W rezultacie powstają ogrody stanowiące jedynie chaotyczny zlepek modnych elementów.

Bezkrytycznie adaptując się w naszych warunkach wzory niemieckie, japońskie (lub ogólnie – orientalne), a zapomina się o prostym pięknie rodzime-

go krajobrazu. W pogoni za modą nie zwraca się uwagi na sprawy najważniejsze – mierzone dziesiątkami lat, jakich wymaga wzrost roślin, warunkami przyrodniczymi czy wręcz tradycjami kulturowymi.

Z niepokojem obserwuję dążenie do oryginalności za wszelką cenę przez sadzenie coraz bardziej egzotycznych w naszym klimacie i krajobrazie roślin oraz wprowadzanie obcych elementów dekoracyjnych w ogrodach. I tak powstają bardzo dziwne krajobrazy, nowe, nigdzie nie spotykane formy. W niepamięć odchodzą rośliny, ogrody, parki związane od dawna z naszymi ziemiami. Ogród w powszechnym odczuciu jest odbiciem czy też namiastką raju, ten zaś jest wieczny i nie podlega żadnym zmianom.

TOMASZ CHYLŃSKI
TOM – Kształtowanie Terenów Zieleni

Na nieustabilizowanym rynku projektowania i budowy ogrodów przy domach jednorodzinnych trudno mówić o modzie lub nawet dominujących kierunkach. Efekt końcowy wynika z jednej strony z zawodowego przygotowania projektanta, z drugiej – z wyrażonych przez jego przyszłych użytkowników życzeń dotyczących kształtu i wyposażenia ogrodu. Gusty właścicieli ogrodów kształtują głównie media (zwłaszcza specjalistyczne pisma) oraz sąsiedzi, których ogrody – niestety – na ogół nie stanowią w całości dobrych wzorców. Trzeba też brać pod uwagę, że dominująca większość ogrodów tworzona jest spontanicznie przez ich właścicieli, bez profesjonalnej pomocy.

Fot. ogrody – Wojciech Czarniak / Tomasz Chylński, fot. Jolanta Luba

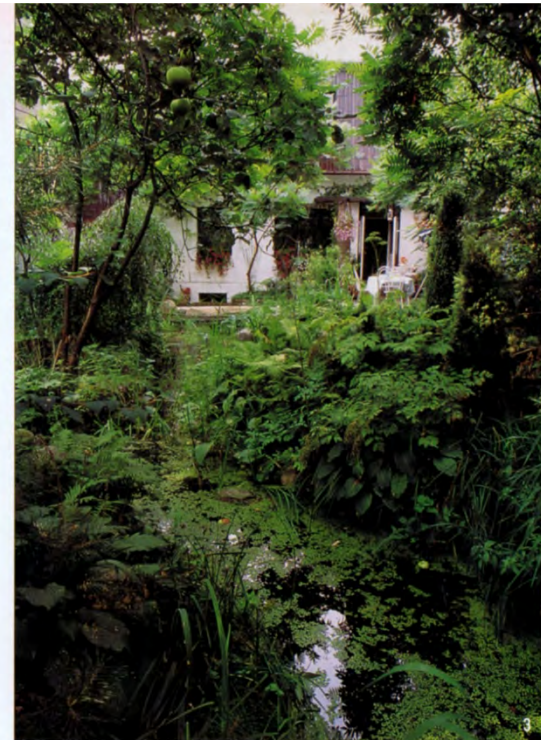

O modzie w kreowaniu ogrodów można mówić zależnie od ich powierzchni i charakteru otoczenia. Jest wiele rodzajów ogrodów przy domach jednorodzinnych i trudno byłoby ustalić wspólne modne kierunki np. dla ogrodu przy domu w zabudowie szeregowej w mieście i małego parku przy podmiejskiej rezydencji. Ponadto modę można rozpatrywać w różnych ujęciach: rośliny, elementy małej architektury, materiały do budowy tarasów, ścieżek lub basenów.

Łatwiej mi natomiast określić, jakie tendencje powinny panować w nadchodzącym sezonie, jeśli chodzi o podstawowe zasady kształtowania ogrodów. Oto one:

- dostosowanie formy ogrodu do warunków siedliskowych (mikroklimat, gleba, woda) z maksymalnym wykorzystaniem istniejącego ukształtowania terenu, szaty roślinnej (szczególnie drzewostanu), zbiorników i cieków wodnych,
- powiązanie układu i charakteru ogrodu z architekturą budynku mieszkalnego,
- nawiązanie do miejscowych tradycji kulturowych przez zastosowanie materiałów budowlanych i gatunków roślin ogrodowych charakterystycznych dla danego regionu,
- maksymalizacja efektów obsadzeń roślinnych przez grupowanie gatunków o dużych walorach plastycznych i podobnych wymaganiach siedliskowych,
- dostosowanie programu wyposażenia ogrodu do jego powierzchni,
- minimalizowanie powierzchni utwardzonych (najlepiej nawierzchnią do spacerów w ogrodzie jest dobrze utrzymany trawnik).

Przestrzeganie wymienionych zasad pozwoli na zrealizowanie podstawowego, z punktu widzenia użytkowników, dążenia do ograniczenia do minimum

Fot. ogrody – Marcin Staniewicz, fot. Marcin Staniewicz

prac pielęgnacyjnych, przy jednoczesnym uzyskaniu maksymalnie dobrych efektów plastycznych w ogrodzie. Warto przy tym pamiętać, że ogród jest dziełem żywym, podlegającym ciągłej przemianie, trudno więc mówić o jego skończonej formie.

ANDRZEJ NIEMIŃSKI
AKAN –
Pracownia Architektury Krajobrazu

Pod koniec XX wieku trudno jest mówić o przeważających kierunkach lub modach w projektowaniu ogrodów czy też w architekturze krajobrazu. Częściej ma to związek z jakimś krajem albo regionem niż z tendencją ogólną. Jest jednak kilka zasadniczych nurtów, o których warto wiedzieć.

Nurt ekologiczny, szczególnie popularny w naszych zachodnich sąsiadach, zakłada tworzenie takich ogrodów (na podstawie ścisłych obserwacji i pomiarów naukowych), które będą zachowywały własną równowagę ekologiczną i same rozwijały się tak, jak w naturze. Nie wiem jednak, czy chciałbym, aby mój ogród wyglądał jak przerośnięty, niezbyt zadbane kawałek lasu.

Nurt tradycyjny, którego ostoja jest Wielka Brytania, czerpie z jej bogatej tradycji ogrodniczej, wspomaganej klimatem wymarzonego dla każdego ogrodnika. Można tu wyodrębnić kilka podgatunków, np. ogrody wiejskie, geometryczne, warzywne, sady ozdobne. W tego typu założeniach plan ogrodu ma bardzo często układ geometryczny, skonstruowany z miękkimi liniami nasadzeń. Dużą wagę przywiązując się do bujnych

Fot. ogrody – Tomasz Chylński, fot. Jolanta Luba

Foto: ogrody - Jerzy Szpak, fot. Jolanta Lina

nasadzeń bylinowych. Unika się zaś nadmiernego pielenia odslaniającego ziemię. Nasienniki i owocostany pozostawiane są na rabatach, gdyż uważa się je za element ozdobny. Ogród w tej tradycji postrzegany jest jako przedłużenie funkcji domu. Stąd wynika też staranny dobór mebli ogrodowych i innych elementów wyposażenia ogrodu. Funkcje użytkowe przeplatają się z dekoracyjnymi, np. warzywa i zioła sadzone są często obok kwiatów i krzewów ozdobnych.

Trzeci nurt, będący wynikiem połączenia obu poprzednich, to nowe ogrody siedliskowe. Wywodzą się one z tradycji skandynawskiej; rozwinięte w Holandii, przeszły prawdziwy rozkwit w USA, gdzie przestrzeń – tak ważna dla ich prawidłowego rozwoju – oraz dobór rodzimych gatunków stworzyły ogrodnikom wielkie możliwości twórcze. Najlepszym przykładem tej tendencji jest ogród preriowy, z gatunkami roślin spotykanych na prerii amerykańskiej (rudbekie, słoneczniki bylinowe), wspomaganych innymi gatunkami traw, bylin i roślin jednorocznych pochodzącymi z podobnych siedlisk. Sądzi się je dużymi łanami, które dają efekt wibrujących plam kolorystycznych. W naszym klimacie odpowiednikiem prerii jest łąka kwiatowa wzbogacona bylinami ogrodowymi i roślinami cebulowymi, które przy odpowiednim reżimie koszenia nie są tłumione przez trawy. Inne przykłady to ogrody leśne, wykorzystujące gatunki runa leśnego lub ogrody stepowe na siedliska suche, z dużą ilością kserofitów.

Ogrody nowoczesne powstają najczęściej w środowisku miejskim. Taki charakter przyjmują zwłaszcza ogrody na da-

Foto: ogrody / fot. Magdalena Tomżyńska

MIROŚLAW SZTUKA
RS Architektura Krajobrazu

chach czy dużych tarasach. Charakteryzuje je dobór nietypowych materiałów (metal, szkło, plastik), plan najczęściej geometryczny oraz bardzo architektoniczne traktowanie roślin – przycinanie w geometryczne kształty lub eksponowanie interesującego pokroju pojedynczej rośliny jak rzeźby.

Jednak tak naprawdę w projektowaniu ogrodu liczy się nasza wyobraźnia. Przystępując do pracy, najlepiej sięgnąć do wspomnień i odwiedzić tajemniczy ogród wyobraźni z dzieciństwa. Wtedy przychodzą do głowy najlepsze pomysły. A kierunki i mody są tylko po to, aby pokazać nam, co jest możliwe.

Pod kilkudziesięciu latami przerwy, kiedy nie było zapotrzebowania na usługi projektantów zieleni (w XIX wieku zwanych planistami), zawód architekta krajobrazu znowu stał się potrzebny. Nastąpiło jednak zerwanie z tradycją. Cechą charakterystyczną współczesnych ogrodów jest całkowity brak dużych drzew liściastych, niegdyś stanowiących podstawę kształtowania przestrzeni wokół domu. Tęgę zwykle życzą sobie inwestorzy, którzy wolą barwne odmiany roślin iglastych o zdecydowanie geometrycznych formach. Podobne tendencje widać w projektowaniu terenów publicznych. Moda ta przyszła do nas z Niemiec i Holandii. Jednocześnie można zaobserwować wzrost zainteresowania kwitnącymi roślinami liściastymi i bylinami. Wpływ na ten kierunek mają zapewne doskonale programy o ogrodach angielskich, emitowane przez stację lokalne TVP. Przebojem ostatnich lat są, trudne do uprawy w naszym klimacie, magnolie i różaneżniki.

O modzie decyduje bardziej zapotrzebowanie inwestora na elementy architektury ogrodowej (oczko wodne, kaskadę, skarpe, wykorzystanie podkładów kolejowych, a ostatnio klasyczną altanę) niż jakieś szczególne cechy kompozycyjne. Dlatego, choć łatwo jest odróżnić ogród projektowany przez fachowca od wykonanego przez amatora, to wszystkie ogrody stają się do siebie podobne.

Na świecie od kilku lat widać odważniejsze podejście do koloru w elementach wyposażenia ogrodu. Projektanci często rezygnują ze stonowanych barw naturalnego drewna czy tradycyjnej ceramiki na rzecz szaleństwa kolorów. Myślę, że w nadchodzącym sezonie ten trend pojawi się także w Polsce.

Wiele się także dzieje w ofercie mebli ogrodowych. Doskonałym „wynalazkiem” ostatnich lat są meble metalowe. Świetne wzornictwo francuskie z powodzeniem zostało przyswojone przez polskie zakłady. Myślę, że znajdują one uznanie u klientów znudzonych plastikową sztafpą.

MAGDALENA TOMŻYŃSKA
Pracownia Projektów Zieleni

W każdej chwili tworzenia ogrodu – świadomie lub nie – używamy elementów i form, jakie powstawały w ciągu wieków. Przypomina to czynności w kuchni: kiedy przygotowujemy jakąś potrawę, nie przeprowadzamy dogłębnej analizy, kiedy, w jakich okolicznościach i dlaczego jakiś jej składnik trafił na stół – ważne jest, aby była dobra, pożywna i zdrowa. Nie zdarzyło się nigdy, aby mój klient stwierdził: chcę mieć ogród francuski, barokowy, angielski, japoński (choć ostatnio moda na feng shui skłania wiele osób do holdowania tej filozofii) itd. Moim zdaniem, idea ogrodu-pokoju, nazywana przez Niemców „Gartenzimmer”, w przypadku ogrodów małych i średnich (a takie przeważają w zamówieniach prywatnych) narzuca wymóg stworzenia prywatnej enklawy, w której właściciel czuje się do-

Foto: ogrody / fot. Jerzy Szpak

Wszystko dla basenów...

AQUARIUS LINE sp. z o.o.

02-170 Warszawa, ul. Słowicza 35
tel. (0-22) 846 63 42
tel./fax (0-22) 846 13 47
<http://www.aquarius.com.pl>